

לומר אף שליחות יד אינה צריכה חסרון. וא"ת המינה שומר שכן דלייתר קרא להכי אלא בשומר חנם מני"ל אי משומר שכן מה לשומר שכן שכן חייב בגנבה ואצדה וי"ל כיון דשליחות יד חייב בתרוייהו אין זה אלא גילוי מילתא למילף דין של זה זזה:

קרנא בלא שבועה. וא"ת ורבי יוחנן ור' אלעזר דלית להו הך סברה מני"ל דפ' ראשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכן דפריש השואל (לקמן דף טז:) לא קיס לן אלא מהך סברה דקרנא עדיפא ופי' רבינו שמואל דמסבדא ידעינן דפפרשה ראשונה כתיב כסף או כלים ורגילות הוא לשמורם כתיב דליכא זזה טרחה ופפרשה שניה כתיב זזהמה דליכא טרחה ורגילות לשמרה בשכר אי נמי ולכ"ע אית להו דקרנא עדיפא מכפילא בשבועה ומ"מ סבירא להו לר' יוחנן ולרבי אלעזר דאין ללמוד שומר שכן משומר חנם הקל כיון שיש בו חומרא שמשלם כפל מה שאין כן בשומר שכן ור"ע דשומר שכן דלאי חמור שחייב בגנבה ואצדה ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו פירכא לא עבדינן משום דמה דמשלם כפל הוא מתמת קולא שהוא פוטור עזמו בגנבה דמפרש גריס מלמתי (דף טז.) וס' גבי תורת הומה לא פריך והשתא אמי שפיר הא דריש השואל (לקמן דף טז.) גבי הא דגמר גנבה בשואל מק"ו דשומר שכן דפפור באונס חייב בגנבה ואצדה שואל לא כל שכן ופריך נמי לשומר שכן דחייב בכפל (ב) וצטוען טענת לטטים מוזיין והשתא תימה לפי מה דסבר דכפל הוא חומרא מאי פריך אצדה כיון שהוא חמור הוא לו ליפטר מגנבה כדי שיתחייב כפל וע"ק ברייתא גופה שואל שחייב

ואני אומר אינה משונה ומאי משונה לא תאמר שליחות יד בשומר שכן ותיתי משומר חנם ומה שומר חנם שפמור בגנבה ואצדה שלא בה יד חייב שומר שכן שחייב בגנבה ואצדה לא כל שכן למאי הלכתא כתבינהו רחמנא לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון ואני אומר אינה משונה כר' אלעזר דאמר דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת (ב) משום דאיכא למפרך מה לשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת גנב ומאן דלא פריך סבר (ב) **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה** רבא אמר לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכן ותיתי משואל ומה שואל דלדעת בעלים קא עביד (ב) אשלא בה יד חייב שומר חנם ושומר שכן לא כל שכן למה נאמר הדא לומר לך שליחות יד אין צריכה חסרון ואידך שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כגדון מה שואל בבעלים פטור אף שומר חנם ושומר שכן בבעלים פטור ולמאן דאמר שליחות יד צריכה חסרון הני תרתי שליחות יד למה לי הדא שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כגדון ואידך לכדתניא (ב) ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה אתה אומר יד למטה ונאמרה שליחות יד למעלה מה להלן לשבועה אף כאן לשבועה: בותני

רבינו הנאל
חייב. ורבי יוחנן דרייה אמר ואני אומר אינה משונה כלומר אין זה כולל לומר מזה שאין שומר חנם קל משומר שכן שהרי חייבה תורה בשומר חנם שטען כי גנב ונמצא שהוא גנבו שהוא משלם תשלומי כפל ושומר שכן שטען טענת גנב ונמצא שהוא גנבו פטור מכפל מפני שחייב בשומר שכן בגביה כן הייתי אומר כי שלא בו יד פטור (ב) מכפל ועוד אם יש לומר אי הכי נכתוב שליחות יד בשומר שכן וילמד שומר חנם ממוני איכא לומר הכי כי שומר חנם ושומר שכן שנגבו הפקדון שהיה בידם וטענו שנגבו שומר שכן חייב לשלם מיד שהרי חייב בגביה ואבידה ושומר חנם אינו חייב אלא עד שישבע שנגבו ואחר כך באו עדים שהוא גנבו הליך לא זה לומר מזה ולא זה מזה הליך לגופה בא בתרוייהו ורבינו שליחות יד צריכה חסרון לטעמיה דר' יוחנן. ורבא הדוא בתרא אומר אינה צריכה חסרון. הא דאמר רבא לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכן ותיתי משואל והא לא כתיבא שליחות יד בשואל כלל. כן פירשה צריך לכתוב לא בשומר חנם ולא בשומר שכן ובראו וילמדו מן השואל ולמה נאמר בהן לומר שאין צריכה חסרון ולשא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כגדון כי ופשוטה היא. שליחות יד דכתיבא בשומר חנם ואפי' אשואל וי שאל וי מוסיף על ענין ראשון ויכאילו בשלשום כתיבא שליחות יד הו כולוהו למה לי וכו'.

ואני אומר. ר' יוחנן פליג אדרבי יוסי בן נהוראי רביה ואמר אף היא לזורך נאמרה. ולוי ס"ל כרבי יוסי בן נהוראי למידרש מיניה דאין לריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין לחיוביה עד דמחסר ליה: בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' בשומר שכן כתיב שבוטת ה' תהיה וגו' ואמרין בהשואל (לקמן דף טז:) פפרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם שניה בשומר שכן וכתיב בתרוייהו אס לא שלח הא אס שלח נחמיב דכרביס שהוא פטור עליהם כגון שומר חנם בן גנבה בן באונסין דמדשלח זה יד קנאה וקמה דרשותו ושומר שכן פטור זמת או נשבר או נשבה דהיינו אונסין: **שומר חנם שפטור**. כל זמן שלא שלח זה יד דכתיב אס לא ימלא הגנב ונקרב בעה"ש נשבע שלא שלח זה יד ולא פשע בשמירמו ופטור דלאמרין לקמן בשמעתי דהאי ונקרב שבוטה הוא: **שומר שכן שחייב בגנבה ואצדה**. דפפרשה שניה זו נאמרה וכתיב זה אס גנב וגנב כו': לא כ"ש. אסם שלח זה יד חייב באונסין: **דא ודא אחת היא**. כמשמעה של זו דא משמעה של זו לפי שמתיהן הולכו ואין כחן מקרא יתר: **מאי דא ודא אחת היא**. למה שמתיהן שוות הלא לא הורכה השניה: **שומר חנם שפטור עזמו בטענת גנב**. כלומר גנב גנבה ממני וצאו עדים שהיא אצלו משלם תשלומי כפל דכתיב אס לא ימלא הגנב וגו' ודרשינן בצבא קמא (דף טז.) אס לא ימלא כמה שאמר אלא שהוא עזמו גנבו מה כתיב אחריו אשר ירשיעון אלהים ישלם שנים. אכל שומר שכן אינו משלם כפל שאם טען ונגנבה משלם קין שהרי הוא חייב בגניבה וטענה אחרת אינה

מציאה אומה כפי: **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה**. חמור שומר שכן שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר במקום ששומר חנם פטור דהיינו גניבה ואצדה משומר חנם שמשלם כפל ומהה זו אינה אלא לאחר ששבע לשקר שנגנבה וצאו עדים שהוא גנבה כדי אחריו כפל בטוען טענת גנב לאחר שבוטה אחריו כדלקמן בשמעתי: **רבא אמר**. אפילו לרבי אלעזר נמי אחיה דלא מימא כו': ופי' **משואל**. שחייבו הכתוב באונסין בשביל שכל הנאה שלו ושולח יד נמי כל הנאה שלו: (א) **ומה שואל** **שנדעת בעלים**. שלא בה יד לעשות מלאכתו חייב באונסין: **שומר חנם ושומר שכן**. השולחין יד שעושין מלאכתן שלא לדעת בעלים לא כ"ש דחייב שוב באונסיה: **למה נאמרה**. בשתייהן: **הדא לומר לך שליחות יד אינה לריכה חסרון**: ואידך. האמורה בשומר שכן: **שלא תאמר דיו לבא כו'**. אס לא נאמרה בשאר שומרין ולמה משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שבה מדין שואל להיות כגדון: **מה שואל**. אס בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין ששלחו יד אס בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו בצבעים וגלי רחמנא צדחא והוא הדין כולוהו: **לשבוטה**. והאי קאמר אס לא ימלא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא כבר נקרב אל הדיינין לשבועה ונשבע לשקר ואח"כ צאו עדים אשר ירשיעון הדיינין ישלם כפל: **אסה אומר**. קריבה לשבועה או אינו אלא קריבה לדין שמשעה שטען בצ"ד נגנבה אע"פ שלא נשבע ישלם כפל אס צאו עדים: **נאמר שליחות יד למטה**. אכל שומר שכן שבוטת ה' תהיה בן שניהם אס לא שלח: **ונאמר שליחות יד למעלה**. ונקרב בעל הבית אל האלהים אס לא שלח: **אף כאן לשבועה**. למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת גנב אלא לאחר שבוטה וגם למדנו שפטור מגנבה ואצדה בשבועה: ממני

משואל דאינה לריכה חסרון דמשעת משיכה חייב באונסיה אע"ג דלא נשתמש כדאמר בפ' השואל (לקמן דף טז.) גבי שואל קורדוס מחזירו כ"ש שומרין שמושכין להשתמש שלא מדעת בעלים שחייבים וי"ל בשואל דין הוא כיון דמושך לדעת בעלים חשיב כאילו נשתמש בה לדעת כן שאלהו ולא לאוקמה כדלמא אכל שלא לדעת אינו חשיב כאילו כבר נשתמש בשביל משיכה לצדה לכך לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **הדא** דריו וחדא לבדתניא. ולמ"ד נמי אינה לריכה חסרון דלריכי תרוייהו יליף שפיר ג"ש לכדתניא לפי שיש כל כך מבוטת זזה כמו זזה אס לא שלח יד במלאכת רעהו:

(א) [לקמן דף טז:]
(ב) כ"ק סג. א.
(ג) רש"ל מ"ו. ט.
(ד) מ"ל משני בלא ר. ר"מ.
(ה) מהר"מ.

תורה אור השלם
1 אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אס לא שלח יד במלאכת רעהו: שמות כב ז

הגהות הב"ח
(א) נ"ב אמת היא משום דליכא: (ב) שם דשלא בה יד:

מוסף רש"י
ונקרב וגו' לשבוטה. שיון שטוען ונוב מביט האיש ישבע שנגנבה ויפטר (ב"ק טז.). או אינו אלא לדין. לפיעון דשומר חנם שטוען נגנבה ושלם דהאי קרא בשומר חנם כתיב דלאמרין בהשואל (טז.) קרא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבוטה. דכפל אינו בשומרין עד שישבע לשקר שנגנבה הימנו, ואח"כ צאו עדים. הלכך קנאה משום שבוטה הוא דקדמיה רחמנא (טז.)

(א) [לקמן דף טז:]
(ב) כ"ק סג. א.
(ג) רש"ל מ"ו. ט.
(ד) מ"ל משני בלא ר. ר"מ.
(ה) מהר"מ.

(א) נגאלה דל' פטור מאונסין.
(ב) אס לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אס לא שלח יד במלאכת רעהו: שמות כב ז